

دیپلمات‌ها چه گفتند؟

(مجموعه گفتگوهای درباره علل جنگ تحمیلی و سیاست
خارجی ایران)

مؤلف:

مجید کریمی

انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

تابستان ۹۵

سرشناسه	کریمی، مجید، ۱۳۴۲-
عنوان و نام پدید آور	دیپلمات‌ها چه گفتند؟ (مجموعه گفتگوهای درباره علل جنگ تحمیلی و سیاست خارجی ایران) / مجید کریمی
مشخصات نشر	تهران- ارتش جمهوری اسلامی ایران- دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا- انتشارات دافوس آجا ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	۲۵۰ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۱۶۳-۱۷-۶
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبیا
موضوع	جنگ ایران و عراق، ۱۳۶۷-۱۳۹۵ - علل
موضوع	Iran-Iraq War, ۱۹۸۰-۱۹۸۸ -- Causes
موضوع	سیاستمداران ایرانی - قرن ۱۴ - مصاحبه‌ها
موضوع	Politicians, Iranian -- ۲۰ th century -- Interviews
موضوع	ایران - روابط خارجی - عراق
موضوع	Iran - Foreign relations -- Iraq
موضوع	عراق - روابط خارجی - ایران
موضوع	Iraq - Foreign relations -- Iran
موضوع	ایران - سیاست و حکومت - ۱۳۵۷-
موضوع	Iran - Politics and government -- ۱۹۷۸-
رده بندی کنگره	DSR ۱۵۹۸/۴۵۹ ۱۳۵۸
رده بندی دیویی	۵۰۰۰۸۳۳
شماره کتابشناسی ملی	۴۰۱۳۵۳

عنوان: دیپلمات‌ها چه گفتند؟ (مجموعه گفتگوهای درباره علل جنگ تحمیلی و سیاست خارجی ایران)

مؤلف: مجید کریمی

طراح جلد: علیرضا قانع

صفحه آرای: سعید واحدیان

ناشر: انتشارات دافوس آجا

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۲۵۰ ص

تاریخ نشر: تابستان ۱۳۹۵

چاپ اول

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مدیریت انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۱۸۰,۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، میدان پاستور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس

تلفن: ۶۶۴۱۴۱۹۱ - ۰۲۱

www.dafoosaja.ac.ir

مسئولیت صحت مطالب بر عهده مؤلفین می‌باشد.

کلیه حقوق برای دافوس آجا محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است)

۶	پیش‌گفتار.....
۹	مصاحبه با دکتر رجایی خراسانی سفیر سابق ایران در سازمان ملل.....
۳۱	مصاحبه با دکتر علی شمس اردکانی سفیر ایران در کویت.....
۴۹	مصاحبه با آقای بشارت کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در عراق.....
۸۹	مصاحبه با محمد علی فریدونی - بخش اول (کاردار ایران در عراق).....
۱۱۳	مصاحبه با محمدعلی فریدونی - بخش دوم (کاردار ایران در عراق).....
۱۳۷	مصاحبه با عباس هدایتی حسینی مدیر بین‌الملل وزارت خارجه.....
۱۶۹	مصاحبه با دکتر حسین شهرستانی اتم‌شناس ایرانی بار عراقی.....
۱۸۳	مصاحبه با آیت‌الله سید محمد باقر حکیم.....
۱۹۵	مصاحبه با آقای مهدی خبرنگار صدا و سیما.....
۲۱۱	مصاحبه با محمدتقی المولا عضو مجلس اعلا.....
۲۲۱	مصاحبه با دکتر ولید الحلّی مسئول حقوق بشر عراق.....
۲۳۵	مصاحبه با مهندس شهاب مهندس نفت عراق.....

پیش‌گفتار نگارنده

دفاع جانانه و حماسه آفرین ملت قهرمان ایران در برابر عراق، از ابعاد گوناگون مورد بررسی و نقد قرار گرفته است و در مراکز و محافل تخصصی همچنان در حال مطالعه می‌باشد. در این میان سیاست خارجی و دیپلماسی دفاع مقدس ایران علیه رژیم صدام یکی از ابعاد ناشکافته جنگ تحمیلی است که نگارنده این کتاب در سال‌های دور در پی آن برآمد تا در مجموعه گفتگوهایی که با چهره‌های مرتبط با جنگ داشت این مهم را در کتاب «جادوت‌ها و جانبازی‌های جوانان غیور این مرز و بوم در جبهه‌های نبرد، به نگارش درآورد.

در بخش‌هایی این مجموعه سیاست خارجی ایران در مدت جنگ نقد شده و در بخش‌های دیگر ناگفته‌هایی از جنگ در ابعاد خارجی آن افشا شده‌است. کوشش برای پیدا کردن این افراد و کسانی که در این زمینه حرف بزنند کار آسانی نبود ولی من کوشیدم از آنهایی که می‌توانست، مصاحبه بگیرم. طی دو سال مصاحبه‌های این مجموعه در فواصل زمانی سال‌های ۱۳۷۷ تا ۱۳۷۸ ضبط گردید و پس از سال‌ها اکنون فرصتی حاصل شد تا بتوانم نوارهای قدیمی را پیاپی کرده و این مجموعه را پیشکش دوستداران به پژوهش‌های دفاع مقدس کنم. این کتاب بدین منی دیدگاه‌های گوناگونی را پیرامون موضوع جنگ تحمیلی آشکار کرده و می‌تواند برای دستگاه سیاست خارجی دولت‌مردان ایران کنونی و آینده ایران نکات ارزنده و مفیدی داشته باشد. در این مجموعه همچنین مصاحبه با جمعی از چهره‌های مبارز عراقی هم در مجلس اعلای عراق و احزاب دیگر را افزوده‌ام زیرا که آنرا با موضوع کتاب کنونی در ارتباط یافتیم.

شایان ذکر است این مصاحبه‌ها که در سال‌های ۱۳۷۷ و ۱۳۷۸ ضبط شده است، پس از قطعنامه ۱۸ آذر ۱۳۷۰ سازمان ملل و پس از جنگ عراق با کویت در سال ۱۹۹۰ بود. دبیر کل سازمان ملل درست در روزهای آخر سمت خود در نهم دسامبر ۱۹۹۱ میلادی و در گزارش رسمی به شورای امنیت، عراق را متجاوز جنگ اعلام کرد. این

درست در زمانی است که روابط ایران هم با رژیم صدام که همچنان در عراق حاکم بود بهتر شده و زوار ایرانی به عراق می‌رفتند. یادآوری می‌شود که در ۲۹ اسفند ۱۳۸۱ برابر ۲۰ مارس ۲۰۰۳ ائتلاف بین‌المللی علیه صدام حسین به رهبری غرب حمله به عراق را آغاز کرد و حکومت صدام حسین سرنگون گردید.

در این نگاشته سعی نمودم تا در پیاده کردن نواریا دقت لازم را انجام دهم و زبان محاوره‌ای شکسته را در پاره‌ای از موارد بدون آنکه در مفهوم خللی حاصل شود روان‌تر کنم. ویژه آنکه در برخی از گفتگوها مصاحبه شوندگان با لهجه عربی و تسلط کمتری، فارسی بسیار کم‌هاند که ناچار از آن بودم تا ضمن حفظ امانت داری، سخن آنان را ویرایش کنم. آسف که بدلیل کهنگی نواریا کاست در برخی جاها سخنان نامفهوم بوده است که عیناً بطور مشخص ذکر گردیده است.

یکی از ویژگی‌های نگاشته کنونی منسوب به دکتر رجائی خراسانی است که سفیر و نماینده ایران در سال‌های توفانی جنگ در ایران ملل بود که متأسفانه در گذشته‌اند. ناگفته‌هایی از او که کمتر در رسانه‌ها و در اواخر عمر آن مرحوم یافت می‌شود. رجائی خراسانی در سال‌های آخر عمر خود کمتر مصاحبه کرد و تقریباً دل خسته از نادآوری‌ها بود و به کارهای دانشکده وزارت امور خارجه می‌پرداخت اما زبات خوبی از سیاست جنگ و نقد مهمی بر جنگ داشت.

نکته دیگر کتاب کنونی، خاطرات دو کاردار ایران آقای مهدی بشارت و محمد علی فری‌پور در بغداد طی جنگ است که بعبارتی گروگان گرفته شده بودند. تاکنون مصاحبه‌ای از این دو بزرگوار دیده نشده است. وقایع درون سفارت ما طی این سال‌ها و داستان سختی‌هایی که این دو دیپلمات کشیدند بخش دیگری از چهره ناپیدای جنگ است.

مصاحبه با آیت الله حکیم از نادرترین آن‌هاست. زیرا که ایشان کمتر مصاحبه می‌کردند و در تهران مراقبت‌های شدید امنیتی از ایشان بعمل می‌آمد. این مصاحبه به عربی ضبط شد. البته آیت الله حکیم فارسی را خوب می‌فهمید و صحبت می‌کرد ولی ترجیح دادند که پاسخ‌ها را به عربی بدهند. پیش از آغاز گفتگو، کپی هم به فارسی و با حضور یک نفر محافظ با هم داشتیم. البته ایشان در میانه گفتگو پاسخ‌ها را به فارسی دادند. گفتگوهای دیگر بیشتر با اعضای حزب الدعوه و یا تعدادی از فعالان عراقی است که اطلاعات خوبی را از آغاز جنگ و حتی اوضاع ایران و عراق می‌دهند.

سرانجام این که مصاحبه شوندگان در این کتاب به طور مکرر عنوان کرده‌اند که اخبار و اطلاعات مربوط، قصد رنیت صدام حسین در حمله به ایران را چند ماه پیش از جنگ به مقامات ایران داده‌اند. این اظهارات از آن جهت اهمیت دارد که همگی با ذکر نام و مقام مسئول وقت آمده است. این خود برای پژوهشگران می‌تواند حائز اهمیت باشد. از سوی دیگر مجاهدین عراقی مدّاحی گونه دیدگاه‌های متفاوتی را از جنگ تحمیلی و سیاست خارجی ایران و عراق عنوان کرده‌اند که این نیز در خور بررسی‌های بیشتر است.

محمّد کریمی - تیرماه ۱۳۹۵

Email: karimi@yahoo.com